

Lyset vender tilbage

YNGSTETRINNET

Lyset vender tilbage er én ud af i alt ni podcasts produceret til Isfjordscenteret i Ilulissat af Katrine Nyholm.

Fag

Tværfagligt – sprog, religion, billedkunst, naturfagene.

Læringsmål

- Eleverne opnår en grundlæggende viden om Solens betydning for menneskene ved Isfjorden.
- Eleverne opnår viden om lysets betydning for livet omkring Isfjorden og nord for polarcirklen generelt.
- Eleverne arbejder problemløsningsorienteret baseret på kreativ og kritisk tænkning.
- Eleverne arbejder med færdigheder inden for kommunikation og samarbejde.

Organisering

Vi anbefaler, at eleverne arbejder parvis eller enkeltvis. Afhængig af, hvad der passer bedst til den enkelte elev, og hvilke kompetencer der skal udvikles. Vær opmærksom på, at det ikke nødvendigvis er ens bedste ven, man arbejder bedst sammen med. Samarbejde mellem eleverne handler om netop samarbejde og ikke kun samvær.

Vejledning til Book Creator bogen

Book Creator bogen *Lyset vender tilbage* er en elevbog, der knytter sig til podcasten *Lyset vender tilbage*.

Podcasten varer 04:20.

Forløbet er tilrettelagt med fokus på elevernes undersøgende, eksperimenterende og skabende tilgang til læring.

Forløbet er inddelt i tre trin:

- Arbejdet før der lyttes til podcasten.
- Lytning og arbejde med podcasten.
- Efterarbejde med tema og viden fra podcasten.

Vi anbefaler, at du starter med at lytte til podcasten, før den præsenteres for eleverne.

Side til side vejledning - Book Creator elevbogen "Lyset vender tilbage"

Velkommen til Isfjordscenteret side 4-7

Eleverne møder Isfjordscenteret i to billeder, der viser henholdsvis sommer og vinter.

I klassen kan I tale om:

- Hvad Isfjordscenteret er.
- Hvordan der ser ud omkring Isfjordscenteret.
- Forskellen på sommer og vinter.
- Hvordan der er forskel på sommer og vinter, der hvor I bor.

Kort Ilulissat side 8-9

Eleverne ser et kort over Grønland. Der er en markør, der viser hvor Ilulissat ligger.

I klassen kan I tale om:

- Hvad I ser på kortet.
- Hvor mange mennesker der bor i Ilulissat.
- Hvad ved I ellers om Grønland og Ilulissat.
- Kender I navnet på andre steder på kortet.

Kort Holms Bakke/Seqinniartfik side 10-11

Eleverne ser et kort over Ilulissat. Der er en markør, der viser hvor Holms bakke ligger. Den røde streg viser en rute fra Isfjordscenteret til Holms Bakke.

I klassen kan I tale om:

- Hvor langt væk Holms Bakke ligger fra Isfjordscenteret.
- Hvorfor man mon stiller sig på en bakke for at se Solens genkomst.
- Giv gerne eleverne en oplevelse af at stå på taget af Isfjordscenteret og se hen på Holms Bakke (brug evt. billederne på side 4-7).

Her bor jeg side 12-13

Eleverne ser en del af et verdenskort.

Eleverne skal flytte den røde markør ned på kortet og vise hvor de bor.

Markøren findes i den hvide kasse og skal trækkes ned på kortet.

I klassen kan I tale om:

- Hvor jeres by eller bygd ligger.
- Hvor mange mennesker der bor i den by, hvor I bor.
- Kender I navnet på andre steder på kortet.

Lyt og fortæl side 14-15

Eleverne skal nu lytte til podcasten "Lyset vender tilbage". De finder podcasten ved at klikke på billedet på side 14.

Det anbefales at lade eleverne lytte parvis eller i mindre grupper.

Lad eleverne bruge nogle minutter på at tale med sidemakkeren om det, de har hørt.

På side 15 skal eleverne lave små lydoptagelser hvor de fortæller om podcasten.

Billederne på siden kan hjælpe dem med at huske det, de har hørt.

Indspilning af lydoptagelse; se instruktion 1 [her](#).

Optagelsen ligger nu som et lille lydikon. Ikonet kan placeres hvor man ønsker det. Man kan lytte til optagelsen igen og igen.

Opsamling i klassen

Det anbefales at tage en fælles snak i klassen, når arbejdet med side 14-15 er færdigt. Det er for at lave en synlig opsamling, så eleverne kan blive inspireret af hinanden og kan hente/låne ord og sætninger til deres arbejde med opgaven. Vi anbefaler, at du undervejs skriver og eventuelt illustrerer begreber og nøgleord på tavlen.

I klassen kan I tale om:

- Hvad der overraskede eleverne, da de lyttede til podcasten.
- Begreber og nøgleord som eleverne har mødt i podcasten.
Du kan hente inspiration til samtalen herunder.
Til nogle af begreberne er der lavet opgavesider i Book Creator.
I kan eventuel indsætte flere sider selv til andre samtaleemner, begreber og nøgleord.

Begreber og nøgleord

- Januar - 13. januar
Det er dagen hvor lyset vender tilbage i Ilulissat. Det er den vigtigste dag på året. Lisa fortæller at de ser frem til at nyde naturen og sejle. I skolerne laver børnene sole og hænger dem i vinduerne. Der er ingen Sol fra den 29. november til den 13. januar. Alle der kan og vil, byder Solen velkommen på Seqinniarfik/Holms Bakke. Bagefter fejrer de med sang, kage og kaffe. Den 13. januar er en meget betydningsfuld dag for grønlænderne i Ilulissat.

Hvorfor er den 13. januar vigtig for grønlænderne i Ilulissat?

Hvilke(n) dag(e) er vigtig/betydningsfuld for dig?

- Jul og påske – to helligdage fra kristendommen som Lisa nævner.
Selvom den 13. januar er vigtig for grønlænderne i Ilulissat, betyder de kristne helligdage også meget.

Hvilke andre helligdage kender du?

Kender du til helligdage fra andre religioner end kristendommen?

- Traditioner – alle, der kan og vil, tager til Holms Bakke og synger Solen velkommen
Den 13. januar er en helt speciel og betydningsfuld dag for grønlænderne i Ilulissat, da de har en tradition om at byde Solen velkommen. Bagefter fejrer de med sang, kaffe og kage. Sangen de synger hedder "Seqernup qungululluni nunarput nuilaaraa" / "da Solen med smil titter lidt over vores land". De kan nu se frem til lyse og varme dage.

Hvad er en tradition, og hvilke andre traditioner kender du?

*Kender du andre traditioner, hvor man fejrer med sang, kage eller kaffe?
Hvornår kommer der lyse og varme dage, der hvor du bor?*

Mine vigtige dage side 16-17

På side 16-17 skal eleverne sætte deres egne vigtige dage eller traditioner ind. Du kan eventuelt bede dem tage billeder med hjemmefra, som de kan tage et billede af og sætte ind. De kan også lave en tegning af deres vigtige dage/traditioner. Snak gerne om dem i klassen, således at alle kan fortælle om deres egne vigtige dage/traditioner.

Hvis I har en fælles kalender i klassen, kan I skrive alle elevernes vigtige dage/traditioner ind i den.

Indsættelse af billeder, se instruktion 2 [her](#).

Her kommer resten af begreberne.

- Midnatssolen – et naturfænomen man kan finde nord for den nordlige polarcirkel, hvor Solen ikke går ned i flere uger.
Lisa fortæller at der ikke er noget klokkeslæt at forholde sig til, du spiser, når du er sulten, og går i seng, når du er træt. Man lever som naturen dikterer.

Hvad ville du gøre, hvis du ikke skulle forholde dig til et klokkeslæt?

- Solen – stjernen i vores solsystem. Uden den, ville livet, som vi kender det på Jorden, ikke kunne eksistere.
Eleverne i Ilulissat laver sole af papir, som de hænger op i klassen, for at fejre Solens genkomst den 13. januar.

Kender du nogle planeter i vores solsystem?

Hvordan tror du Jorden ville se ud, hvis ikke Solen var her? Ville vi kunne leve her?

Vores sole side 18-19

Eleverne skal nu klippe sole ud og hænge dem op i klassen, eventuelt i vinduet. Snak gerne om at de grønlandske børn i Ilulissat klipper sole og hænger dem om d. 13. januar, som en del af fejringen af at lyset vender tilbage. På side 18-19 kan de tage et billede af vinduet fyldt med sole og sætte ind i bogen.

Indsættelse af billeder, se instruktion 2 [her](#).

Mit opslagsværk side 20-21

På side 20 og 21 kan eleverne lave sætninger eller små historier med nøgleordene, som I har gennemgået. De kan skrive dem ind, indtale dem som lydfil eller tegne en tegning og sætte billedet ind. Deres produkter vil indgå i det videre arbejde med podcasten.

Indspilning af lydoptagelse, indsættelse af billeder og indsættelse af tekst, se instruktion 1, 2 og 3 [her](#).

Jorden og Solen side 22-23

Brug billedet til at snakke om Jorden og Solen. Her er forslag til snakken:

- Hvordan Jorden roterer om Solen? Læg mærke til pilen rundt om Jorden, der viser retningen.
- Om Solen gemmer sig, og hvorfor man siger "Solen kommer frem", når det egentlig er Jorden der bevæger sig.
- Hvordan den mørke tid og midnatssolen skyldes Jordens hældning, læg mærke til akseren der går gennem Jorden.
- Hvis det passer ind i din klasse, kan I snakke om nordlys.

Få inspiration/baggrundsviden [her](#).

Forsøg med globus og lampe

Eleverne kan selv prøve at lave et forsøg med en globus og en lampe der viser hvordan lyset rammer Jorden, når den kredser om sin egen akse og om Solen.

Dette forsøg skal vise hvordan Jordens rotation og hældning hænger sammen med lyset, se billede efter vejledningen til forsøget.

De skal bruge:

- en globus
 - en kraftig lampe (alternativt en almindelig lampe eller lommelygte)
 - et stativ til at sætte lampen på, medmindre man selv kan holde den (sæt evt. eleverne sammen i grupper, så de kan skiftes til at holde lampen og Solen)
1. Stil globussen på et bord, og lampen umiddelbart overfor den.
 2. Tænd lampen så den lyser direkte ind på globussen.
 - a. Snak om hvad lampen og globussen symboliserer.
 3. Prøv at dreje globussen, og lad eleverne komme med deres tanker, om hvad det viser.
 - a. Snak gerne om hvordan billedet på side 22-23 hænger sammen med det de kan se med globussen og lampen. Snak eventuelt om hvordan globussen skal drejes i forhold til lampen for at vise dagene før og efter den 13. januar i Ilulissat.

Billede af forsøgsopstilling

Tegneserie side 24-29

Nu har eleverne arbejdet med "Lyset vender tilbage", traditioner og jordens rotation om solen. Som afslutning skal de lave et produkt i form af en tegneserie der følger 2 grønlandske børn fra Ilulissat gennem deres dag, d. 13. januar. På side 24-29 er der sat tre forskellige sider ind med rammer, det er ment som forslag til hvordan de kan bygge deres tegneserie op. De kan slette og tilføje nye sider som det passer ind i netop deres tegneserie. Der er desuden indsat talebobler, tænkebobler og udsagn, disse kan også frit slettes eller ændres så de passer ind.

Her er *forslag* til elementer eleverne kan inddrage

- hvad der bliver snakket om ved morgenbordet, måske snakker de om den store fejring senere.
- i skolen klipper de sole og hænger dem op.
- turen til Holms Bakke, hvad mon de snakker om på vejen?
- glæden ved de endelig kan komme ud og f.eks. sove i telt og sanke bær
- forskellen mellem ugerne før og efter den 13. januar.
 - Her kan eleverne inddrage Solen, stjernerne, nordlys, månen
- fejringen efter de har budt Solen velkommen. Hvilke kager spiser de?

Eleverne kan vælge selv at lave tegninger og sætte dem ind i Book Creator, de kan bruge de figurer der er i Book Creator eller lave en blanding. Hvis det passer ind i deres tegneserie, kan de vælge at tilføje lydoptagelser.

Når eleverne har udarbejdet deres produkt, skal det senere fremlægges – for klassen og evt. andre elever på skolen, forældre m.fl.

Indspilning af lydoptagelse, indsættelse af billeder, indsættelse af talebobler; se instruktion 1, 2 og 6 [her](#).

Evaluering

Eleverne viser deres tegneserier for klassen.

Sørg for at rammerne for feedback er positiv kritik. Eleverne skal støttes i at tage stilling til: hvad er godt – hvad kan eventuelt gøres bedre. Få mere inspiration [her](#).

Det er ikke nødvendigvis med henblik på at de skal lave nye billedfortællinger, men snarere at eleverne opdager og arbejder med denne positive kritik.

Hvis du vil arbejde med nogle af de andre podcasts fra Isfjordscenteret, kan det give mening at gemme elevernes Book Creator bog, så arbejdet med den, kan benyttes igen.

Ønsker du, at eleverne skal gøre brug af klassens feedback, kan du vælge at afsætte tid til at arbejde videre med produkterne. Således at de kan bruge hinandens feedback, og ændre i deres produkt.

Kolofon

Podcasten Lyset vender tilbage er udviklet til Isfjordscenteret i Ilulissat af Katrine Nyholm. Dertilhørende grafik er udviklet af Oncotype.

Undervisningsmaterialet til Podcasten Lyset vender tilbage er udviklet af Lotte Brinkmann og Daniella Maria Manuel, Anholt Læringsværksted med sparring fra Leg med IT.

Elevbogen i Book Creator er udviklet som en del af projektet *Nutaaliorta* fra Kivitsisa.

Skabelonen er udviklet af Rikke Falkenberg Kofoed og Daniella Maria Manuel, Leg med IT.

Undervisningsmaterialet "Lyset vender tilbage" er udgivet under en Creative Commons kreditering-licens CC:BY.

Materialets tekster, opgaver og billeder må deles, gengives og bearbejdes, når blot man krediterer ophavet "Lyset vender tilbage" by Isfjordscenteret Ilulissat'.